

PRESSITEADE nr 100/22

Luxembourg, 16. juuni 2022

Arvamus 1/20

Ajakohastatud energiaharta lepingu eelnõu: Belgia arvamusetaotlus on ennatlikkuse tõttu vastuvõetamatu

Euroopa Kohtul ei ole piisavalt teavet kavandatava lepingu sisu kohta

Energiaharta lepingut, mis kiideti Euroopa ühenduste nimel heaks 1997. aastal¹, ei ole oluliselt muudetud alates selle jõustumisest 1998. aastal. 2020. aastal alustati läbirääkimisi selle ajakohastamise üle. Läbirääkimised pidid põhinema läbirääkimisteks avatud valdkondade loetelul, mille võttis 2018. aastal vastu harta konverents.²

Läbirääkimiste käigus tegi Euroopa Liit ettepaneku muuta investorite ja lepinguosaliste riikide vaheliste vaidluste lahendamise korda³. Arvestades, et valdkonda, millesse see kord kuulub, ei olnud loetelus nimetatud, pidid lepinguosalised selle valdkonna üle läbirääkimiste avamiseks saavutama konsensuse. Konsensust ei saavutatud.

Belgia Kuningriik esitas 2. detsembril 2020 Euroopa Kohtule arvamusetaotluse⁴ küsimuses, kas aluslepingutega on kooskõlas ajakohastatud energiaharta lepingu eelnõus ette nähtud vaidluste lahendamise kord ning mõisted „investeering“ ja „investor“⁵. See liikmesriik väljendab sisuliselt kahtlusi selles suhtes, kas kõnealune kord on kohaldatav liikmesriigi investori ja teise liikmesriigi vaheliste vaidluste suhtes.

Oma arvamusel leidis Euroopa Kohus, et tal ei ole piisavalt teavet ajakohastatud energiaharta lepingu eelnõu sisu kohta ning seetõttu tuleb arvamusetaotlust pidada ennatlikkuse tõttu vastuvõetamatuks.

Euroopa Kohtu hinnang

Pärast seda, kui Euroopa Kohus oli tõdenud, et arvamusetaotluse esitamise kuupäeval ei olnud olemas ühtegi dokumenti, mis oleks sisaldanud energiaharta lepingu ajakohastatud redaktsiooni teksti või selle artikli 26 ajakohastatud teksti, märkis ta kõigepealt, et samal kuupäeval olid läbirääkimised väga varases staadiumis. Kuigi oli koostatud läbirääkimisteks avatud valdkondade loetelu ja see loetelu ei sisaldanud vaidluste lahendamise korda, oleksid lepinguosalised võinud ja nad võivad veel saavutada konsensuse, et loetellu lisataks ka valdkond, millesse kuulub vaidluste lahendamise kord. Järelikult ei ole seda valdkonda puudutavate võimalike läbirääkimiste tulemus piisavalt ettenähtav ega saa välistada, et seda korda reguleerivat sätet muudetakse.

¹ Energiaharta leping kiideti heaks nõukogu ja komisjoni 23. septembri 1997. aasta otsusega 98/181/EÜ, ESTÜ, Euratom, mis käsitleb energiaharta lepingu ning energiakasutuse tõhustamist ja sellega seotud keskkonnaküsimusi käsitleva energiaharta protokollide sõlmimist Euroopa ühenduste poolt (EÜT 1998, L 69, lk 1; ELT eriväljaanne 12/02, lk 24).

² Energiaharta lepingu artiklis 34 on ette nähtud, et lepinguosalised tulevad korrapäraselt kokku energiaharta konverentsil (edaspidi „harta konverents“).

³ Investori ja lepinguosalise vaheliste vaidluste lahendamise kord on ette nähtud energiaharta lepingu artiklis 26.

⁴ Vastavalt ELTL artikli 218 lõikele 11.

⁵ Mis sisalduvad energiaharta lepingu artikli 1 muutmise ettepanekus.

Seejärel asus Euroopa Kohus seisukohale, et vaidluste lahendamise korra ulatus sõltub läbirääkimiste esemeks olevate mõistete „investeering“ ja „investor“ määratlusest. Praeguses staadiumis ei ole siiski vastu võetud ühtegi teksti, mis muudaks sätet, milles need mõisted on ette nähtud. Lisaks ei saa nende mõistete võimalike muudatuste mõju vaidluste lahendamise korrale hinnata, kui puuduvad igasugused andmed, mis võimaldaksid teatud täpsusega teada seda korda reguleerivaid norme.

Seda ebakindlust arvestades leidis Euroopa Kohus, et tal ei ole piisavalt teavet ajakohastatud energiaharta lepingus sisalduma hakkava vaidluste lahendamise korda reguleeriva sätte sisu ja täpsemini kohaldamisala kohta. Seega oli arvamuse taotlus ennatlik.

Lõpuks analüüsis Euroopa Kohus asjakohasuse kaalutlusi, mille tõid esile osa menetlusse astunud liikmesriike ja mis õigustavad Euroopa Kohtu seisukoha võtmist küsimuses, kas vaidluste lahendamise kord on aluslepingutega kooskõlas. Need kaalutlused puudutavad muu hulgas seda, et puudub liikmesriikide ühtne tõlgendus, mille kohaselt vaidluste lahendamise korda kohaldatakse liikmesriigi investori ja teise liikmesriigi vaheliste vaidluste suhtes, ja seda, et vahekohtud keelduvad sellel korral põhinevates vahekohtumenetlustes tunnistamast, et neil puudub nende vaidluste suhtes pädevus. Sellega seoses tõdes Euroopa Kohus esiteks, et sellised kaalutlused ei ole omased arvamusemenetluse eesmärgile, kuna vaidluste lahendamise kord⁶ on juba jõus. Teiseks tuletas Euroopa Kohus meelde, et ta on juba otsustanud⁷, et vastavalt liidu õiguse autonoomia põhimõttele⁸ ei ole energiaharta lepingus ette nähtud vaidluste lahendamise kord kohaldatav vaidlustele, mis on tekkinud liikmesriigi ja teise liikmesriigi investori vahel seoses investeeringuga, mille investor on teinud esimeses liikmesriigis.

MÄRKUS: Liikmesriik, Euroopa Parlament, nõukogu või komisjon võivad taotleda Euroopa Kohtult arvamust selle kohta, kas kavandatav leping on aluslepingute sätetega kooskõlas, või selle lepingu sõlmimise pädevuse kohta. Kui Euroopa Kohus annab eitava arvamuse, siis kavandatav leping ei saa jõustuda, kui lepingut ei või aluslepinguid muudeta.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Arvamuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Marta Osleja, ☎ (+352) 4303 6005

Hoiame ühendust!

⁶ Mis on ette nähtud energiaharta lepingu artiklis 26.

⁷ 2. septembri 2021. aasta kohtuotsus Moldova Vabariik (C-741/19, EU:C:2021:655), punktid 40–66.

⁸ ELTL artikkel 344.